

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC
(Giảng Giải Đệ Tử Quy)

Tập 32

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Xin chào mọi người! “Khuyên người làm việc thiện”, khi chúng ta khuyên người khác làm việc thiện, họ có thể sửa đổi thì cũng sẽ làm cho gia đình họ có sự thay đổi rất tốt. Cho nên, khi càng có nhiều người bạn như vậy thì chúng ta sẽ cảm thấy rất hoan hỷ, chúng ta cũng sẽ cảm thấy mình đã làm tròn đạo nghĩa với bạn bè, cũng sẽ cảm thấy cuộc đời này thật có giá trị. Tuy nhiên, “khuyên người làm việc thiện” cũng cần phải suy xét đến mức độ tiếp thu của họ. Cho nên “dạy người làm thiện chớ quá cao”, nghĩa là dạy người hành thiện không thể ngay lập tức đưa ra tiêu chuẩn quá cao, làm vậy đối phương sẽ cảm thấy rất khó thực hiện được; “nên để họ có thể theo kịp”, phải để cho họ có thể học tập, có thể nỗ lực thực hành một cách tương đối tự tại. Bạn không thể ngay lập tức đưa ra tiêu chuẩn quá cao, họ vừa nhìn thì cảm thấy sao xa vời vậy! Bạn không thể lập tức nói với họ rằng: “Bạn phải làm thánh nhân.” Họ lập tức sợ chết khiếp. Bạn có thể bắt đầu từ những việc mà họ có thể làm được, như giúp đỡ em trai, giúp đỡ mẹ, làm một người anh tốt, làm một người con hiếu thảo mà thực hành.

Vừa khéo phía dưới của trung tâm chúng tôi có một cái sân rất rộng. Có một lần tôi phát hiện thấy có rất nhiều rác, tôi đi xuống lầu, bắt đầu nhặt rác cùng với một em nhỏ. Bởi vì ở dưới lầu có một số em nhỏ sinh sống, trong đó có một bé gái cứ đứng ở đó nhìn tôi nhặt rác, nếu như chúng ta là giáo viên mà lại nói: “Bạn nhỏ, mau nhặt rác đi!” Có thể cô bé sẽ làm như thế nào? Không vui vẻ cho mấy. Cho nên tôi cứ nhặt và nhặt, sau khi nhặt đến bên cạnh cô bé thì tôi liền nói: “Bạn nhỏ, em có thể giúp thầy một việc không? Em nhặt cái kia giúp thầy nhé!” Cô bé liền nhìn tôi rồi sau đó nhặt lên, rồi lại nhặt tiếp cái thứ hai. Sau đó, bởi vì bên cạnh tôi còn có một bạn nhỏ nữa, mọi người cũng đang nhặt một cách rất tích cực, rất hăng say, cho nên cô bé này liền rất vui vẻ, bắt đầu cùng với tôi nhặt rác. Kết quả là nhặt đến khi không còn túi để đựng rác nữa, cô bé tự mình chạy về nhà lấy thêm một chiếc túi đựng rác khác đến để đựng, cho nên cô bé nhặt rác rất

hứng khởi, từ sân này nhặt ra đến tận đường nhựa. Tôi ở đó nghĩ: “Không biết phải nhặt đến bao giờ, chút nữa mình còn có việc phải làm.” Cô bé đã chạy về nhà lấy cái túi đựng rác thứ ba rồi. Khi tôi nhìn thấy cô bé muốn về lấy cái thứ tư thì liền nói: “Bạn nhỏ, hôm nay chúng ta nhặt đến đây là được rồi. Thầy rất cảm ơn em.” Cho nên chỉ cần bạn hướng dẫn từng bước, trong quá trình con trẻ bỏ công sức ra nhất định sẽ nhận được niềm vui, và có cảm giác được thành tựu.

Vậy đương nhiên, khi người khác có việc thiện thì chúng ta cũng cần phải khen ngợi và khuyến khích họ đúng lúc. Cho nên khi tôi về đến trung tâm, vừa lúc có người bạn ở Tân Cương gửi cho tôi một ít nho khô vùng Tân Cương, tôi liền nói với bạn nhỏ của trung tâm chúng tôi: “Nào, em hãy cầm nho khô này đi cảm ơn cô bạn nhỏ lúc nãy, em ăn cùng với bạn ấy nha!” Kết quả, sau khi mang nho khô xuống, em học sinh này lại dẫn cô bé lên trung tâm của chúng tôi chơi. Cho nên việc này cũng là kết được duyên phận rất tốt. Tới lúc đó cô bé ấy cũng đến học ở trung tâm chúng tôi thì đây chính là khuyên người làm việc thiện, đã kết được một pháp duyên rất tốt. Như vậy, chúng ta khuyên người khác cũng có thể đứng ở góc độ của người đó để từ từ chỉ dẫn họ làm việc thiện. Đây là “khuyên người làm việc thiện”.

Thứ năm là “thành toàn việc thiện của người”. Bởi vì muốn làm tốt một việc ở thời đại hiện nay đích thực không dễ dàng gì. Các bạn thấy tôi cũng đi không ít nơi ở Đại Lục, đó là chuyện sau khi tôi đã làm được chín tháng, tình trạng chín tháng trước đó như thế nào? Liệu có chuyện thuận buồm xuôi gió không? Mọi người có thấy đằng sau nụ cười của tôi là cả một quá trình rất gian khổ không? Khi đó là đất khách quê người không ai nương tựa, hàng ngày phải đi sớm về khuya. Lần đầu tiên tôi biết thế nào là đi sớm về khuya, sáng sớm ra ngoài từ rất sớm, buổi tối đạp xe đạp về, lúc đó cũng đã hơn mười giờ, về đến nhà, tôi làm một số công việc vệ sinh và giặt quần áo, nhìn đồng hồ thì đã mấy giờ rồi? Mười hai giờ. Sau đó nằm xuống rất dễ ngủ. Cho nên, nếu các bạn bị mất ngủ thì có một phương pháp đó là ra sức làm việc. Đây là thuốc hay.

Hơn nữa, trong quá trình đó thường có người đi đến trung tâm chúng tôi, sau đó thì như thế này, nhìn bên trái một chút, ngó bên phải một chút rồi nói: “Thời này làm gì có chuyện như vậy? Giảng bài không thu tiền, phát sách cũng không thu tiền, nhất định là có mục đích gì rồi.” Sao mọi người lại biết rõ như vậy. Họ không tin, chưa từng thấy qua. Do vậy, thường xuyên gặp rất nhiều người nghi ngờ chất vấn đối với chúng tôi, nhưng chúng tôi vẫn rất hoan nghênh họ đến xem, đến kiểm tra. Không sợ họ đến xem, bởi xem rồi thì mới có thể tiếp xúc,

mới có thể hiểu được. Cho nên ở thời đại này muốn làm việc tốt quả thật không hề dễ. Vì vậy, khi chúng ta nhìn thấy người khác hành thiện thì nhất định phải cố gắng giúp đỡ họ. Cho dù chỉ là một lời khen ngợi, tin rằng đối với họ cũng là một sự khích lệ rất quan trọng. Cho nên, chúng ta cũng không nên tiết kiệm lời khen. Đây chính là thành toàn việc thiện của người.

Tiên sinh Hàn Dũ cũng từng nói rằng: “Khuyên người trong nhất thời thì dùng lời nói, khuyên người đến trăm đời thì viết thành sách”, do đó có thể đem kinh nghiệm, trí tuệ cả đời của chúng ta viết thành sách để làm lợi ích cho người đời sau. Giống như tiên sinh Viên Liễu Phàm viết cuốn Liễu Phàm Tứ Huấn, không chỉ lợi ích cho con cháu đời sau của chính mình, mà còn lợi ích cho tất cả những ai xem được quyển sách này. Tuy nhiên, khi chúng ta muốn “khuyên người đến trăm đời thì viết thành sách”, sách này không thể muốn viết là viết ngay được. Bởi vậy mà Trung Quốc có câu “tam bất hủ”. Tam bất hủ nào vậy? Đó là: lập công, lập ngôn, lập đức. Thứ tự của ba điều này đúng ra là: lập đức, lập công, lập ngôn, thứ tự của ba điều này phải như vậy mới đúng. Trước khi chưa lập đức mà đã lập ngôn thì có thể sẽ nói xằng nói bậy, nói thiếu cơ sở thực tế; có đức hạnh rồi còn phải dựa vào không ngừng rèn luyện thì họ mới có thể thông tình đạt lý, mới có thể làm ra những việc cống hiến cho xã hội, đó là lập công. Sau đó họ lại chỉ cho người khác phương pháp làm thế nào để tu thân, làm thế nào để lập nghiệp, đó chính là lập ngôn. Như chúng ta đã thấy, vào thời nhà Thanh, tiên sinh Tăng Quốc Phiên làm tổng đốc bốn tỉnh, đích thực ông đã lập đức rồi mới đến lập công, văn chương của ông liền có thể giúp người khác nhận được lợi ích vô cùng, bởi vậy ông cũng đã lập ngôn. Đây đều là thành toàn việc thiện của người, và cũng là khuyên người làm việc thiện.

Tiếp theo, “cứu người lúc nguy cấp”. Nếu như trên đường chúng ta gặp phải một người bị thương rất nặng thì phải nhanh chóng gọi số điện thoại cấp cứu, gọi xe cấp cứu tới ngay, nhất định phải làm điều này, bởi vì chỉ cần chậm một giây thôi cũng có thể có nguy hiểm. Trên trang web Đại Phương Quảng có một bạn để lại một lời nhắn, anh ấy nói anh ấy vốn muốn tự sát, nhưng bởi vì đã xem mấy bài viết đăng trên trang Đại Phương Quảng nên tâm tình mới bình hòa trở lại. Thời nay có một căn bệnh có sự hủy hoại rất lớn đối với thân tâm con người, là bệnh gì vậy? Bệnh trầm cảm. Bệnh này rất đáng sợ! Nghe nói giáo viên có tỷ lệ mắc bệnh trầm cảm cao nhất, điều này tôi có sự lĩnh hội. Bởi vì người được dạy rốt cuộc đều là học sinh, thế nên đều phải chịu trách nhiệm về sự an toàn và rất nhiều phương diện khác của học sinh, áp lực rất lớn. Hơn nữa giáo viên còn

phải mang danh “giáo viên”, nếu như họ không hiểu biết nhiều đạo lý thì họ cũng rất khó chịu. Cho nên, đích thực là thầy cô giáo chúng tôi cũng phải không ngừng bồi dưỡng, không ngừng học tập thì mới có thể tâm an lý đắc đối với rất nhiều đạo lý. Nếu không thì rất dễ chán ghét thói đời, buồn bực không vui. Vì vậy, nếu lời nói của chúng ta có thể từ từ mở được cánh cửa tâm hồn của những người bị bệnh trầm cảm, từ từ giúp họ hiểu rõ được đạo lý, thì đó cũng là “cứu người lúc nguy cấp”.

Tôi còn nhớ, khi giảng xong khóa học năm ngày ở đảo Tân Hoàng thì phải đi xe về Bắc Kinh, khi xe còn chưa chạy thì có một phụ nữ với hai tay qua cửa kính ghế trước của chúng tôi, tâm tình cô có chút kích động, cô nói: “Thầy Thái à, tôi đã có ý định tự sát, nhưng sau khi nghe xong thầy giảng năm ngày này...” Thực ra khi cô ấy đang nói thì nước mắt đã thế nào? Đã rơi xuống. Thực ra lúc đó tôi cũng rơi nước mắt cùng cô ấy, bởi vì chúng tôi đích thực đã cảm nhận được sự chân thành của cô, cô nói: “Sau năm ngày nghe giảng, tôi đã định vị được thái độ của đời người, sau này tôi sẽ sống thật tốt cuộc đời của mình.” Khi chúng ta có thể cảm nhận được trí tuệ của thánh hiền đích thực đối với con người thời nay là vô cùng cấp thiết, chính sự cảm nhận và thấu hiểu này sẽ không ngừng thúc đẩy chúng ta không được lười biếng.

Cho nên có rất nhiều bạn bè, có rất nhiều giáo viên hỏi tôi rằng: “Thầy Thái, hình như thầy không biết mệt? Hình như thầy cũng không bao giờ nản lòng?” Họ lại hỏi tôi: “Sao thầy lại làm được như vậy?” Tôi nói với họ: “Rất đơn giản! Nếu như có cụ già 80 tuổi quỳ trước mặt bạn thì bạn sẽ không nản lòng.” Họ nghe không hiểu, tôi nói tiếp với họ: “Khi tôi giảng ở núi Thiên Mục của Hàng Châu, giảng đến ngày thứ ba, sau khi ăn cơm xong đi ra khỏi trai đường thì có một cụ già 80 tuổi không biết đã đứng ở đó đợi chúng tôi bao lâu rồi, khi nhìn thấy chúng tôi, ông liền quỳ xuống. Cũng may thời học đại học, tôi ở trong đội tuyển cầu lông của trường, nên tay chân như thế nào? Bạn không thấy tốc độ của cầu lông nhanh như vậy sao, phải trong chớp mắt cứu được cầu. Cho nên động tác phản xạ này của tôi liền xuất hiện, đột nhiên hai chân khụy xuống rồi trượt tới đỡ lấy ông, mấy người trong ban tổ chức đi bên cạnh còn sợ chân tôi liệu có bị cọ sát với nền nhà mà bị thương không, cũng may là có thảm trải sàn. Tôi vội nói với ông: Ông ơi, ông hãy đứng dậy mà nói, xin đừng làm như vậy.”

Kết quả, ông ấy đứng dậy và nói: “Thầy Thái à, thầy phải hứa với tôi hai việc. Việc thứ nhất, ở Tân Cương chúng tôi, ông ấy là người Tân Cương. Ông nói: Tân Cương không được nghe những lời dạy bảo này của thánh hiền, cho nên

thầy nhất định phải đem những giáo trình này đến Tân Cương giảng.” Ông ấy đã 80 tuổi rồi, con cái ông đều giảng dạy ở trường đại học, vậy xin hỏi: Sự thỉnh cầu này của ông là vì ai? Vì thế hệ mai sau, vì nhân dân nơi ông sinh sống. Hành động này của ông đã giáo dục chúng tôi - tất cả những giáo viên đang tham gia [khóa học này], sự vô tư này của ông đáng để cho chúng tôi noi theo. Vì vậy, những giáo viên và nhân viên trong chuyến đi núi Thiên Mục này đến ngày cuối cùng đều khóc nức nở, rất cảm động, đều cảm thấy sứ mệnh trên vai mình nặng thêm. Tuy là nặng thêm nhưng nặng thêm là chỉ trọng lượng này, nhưng khi gánh vác thì lại như thế nào? Không nặng. Bởi vì vai của chúng ta đã như thế nào? Trở nên cường tráng rồi. Bởi vì chúng ta tin tưởng rằng tất cả lão tổ tông, cổ thánh tiên hiền thánh hiền đều đang âm thầm bảo vệ chúng ta, ủng hộ chúng ta, hơn nữa, chúng tôi cũng vô cùng tin tưởng “người ban đầu, tánh vốn thiện”, nhất định có thể thức tỉnh lòng người. Ông ấy nói tiếp: “Chuyện thứ hai là nhất định phải tặng tôi một bộ đĩa bài giảng quay ở núi Thiên Mục.” Cho nên, chúng tôi nhìn thấy ông cụ 80 tuổi mà vẫn còn vô cùng hiếu học như vậy thì rất đáng để cho chúng tôi học tập theo.

Cho nên, tôi đã nói với những người bạn của chúng tôi: “Ông cụ đã cung kính, chí thành như vậy đối với bạn, bạn phải niệm niệm ghi nhớ trong lòng. Bạn không được phụ tấm lòng chân thành của ông dành cho bạn. Bạn có thể niệm niệm ghi nhớ thì tin rằng bạn sẽ không lười biếng, sẽ không thoái chuyển.” Cho nên, bất kỳ chuyện gì chúng ta làm cũng đều là bổn phận. Sự khẳng định, sự tôn kính mà tất cả mọi người dành cho chúng ta thì chúng ta đều phải ghi nhớ trong lòng. Cố gắng dùng sự tu thân hành đạo của chúng ta để đền đáp cho tất cả những người đã yêu mến, chúc phúc cho chúng ta. Đây được gọi là “cứu người lúc nguy cấp”. Điều thứ sáu cũng liên quan đến con người nên tôi đem nó gộp chung vào. Điều thứ bảy có liên quan đến sự việc: “khởi xướng xây dựng những công trình mang lại lợi ích lớn cho cộng đồng”, thứ tám là “bỏ tiền của ra làm phước”, thứ chín là “hộ trì chánh pháp”, điều cuối cùng là đối với vật: “Yêu thương, quý tiếc vật dụng và sinh mạng.” Đây là mười điều thiện đã thống kê, sắp xếp lại.

Chúng ta xem điều thứ bảy: “Khởi xướng xây dựng những công trình mang lại lợi ích lớn cho cộng đồng.” Chúng ta thấy thời xưa có rất nhiều nhân sĩ thiện tâm đều sẽ đi xây cầu làm đường, để lợi ích cho càng nhiều người hơn. Thời nay thì có rất ít cơ hội để xây cầu làm đường, bởi những công trình này hiện nay đều do ai làm? Do chính phủ làm. Nhưng thực ra vẫn còn rất nhiều không gian để chúng ta có thể bỏ công sức ra. Ví dụ nhìn thấy trên mặt đường có ổ gà rất nghiêm

trọng thì chúng ta có thể chủ động gọi điện thoại báo ngay cho cơ quan chức năng đến xử lý. Bởi vì ổ gà lớn thì sẽ có hậu quả như thế nào? Đúng vậy, nếu như có người say rượu, có chút không tỉnh táo, có thể tốc độ lại nhanh rồi sụp ổ gà, thì có khả năng người sẽ bay ra khỏi xe. Cho nên từ chỗ này chúng ta có thể nghĩ tới có người có khả năng sẽ gặp nạn. Tấm lòng nhân từ như vậy tương đối hiếm có. Vì vậy, hôm nay bạn đi trên đường, hoặc lái xe, chạy xe mà nhìn thấy giữa đường có một hòn đá to thì phải làm sao? Nhanh chóng dời hòn đá đó đi, bạn dời hòn đá đó đi, nói không chừng việc này có thể cứu được một gia đình. Cho nên luôn có thiện tâm suy nghĩ cho người khác. Điều này tương đối quan trọng.

“Khởi xướng xây dựng những công trình mang lại lợi ích lớn cho cộng đồng.” Chủ yếu nhất chính là những việc có thể làm lợi ích cho người khác, chúng ta phải tùy duyên tùy phận mà tận tâm tận lực để làm. Vậy nếu bạn đang ở trên đường cao tốc mà nhìn thấy một hòn đá to thì có nên dừng lại để dời hòn đá đó đi không? Phải nhanh chóng gọi điện thoại. Việc này rất nguy hiểm, không thể dừng lại được. Cho nên chúng ta phải linh hoạt, xem thử làm như thế nào mới thích hợp. Ở Hải Khẩu, tôi đi trên đường thường xuyên thấy có những hòn đá to, bởi vì rất nhiều dân công ở đó đợi việc làm, có lúc sẽ ngồi thành vòng tròn tám chuyện, đều dời những hòn đá to để ở trên đường. Ban ngày còn có thể nhìn thấy hòn đá, nhưng ban đêm thì không nhìn thấy, cho nên rất có khả năng... Ví dụ như có một người vừa đi vừa gọi điện thoại di động, bất chợt đá vào hòn đá to đó thì sẽ như thế nào? Có khả năng sẽ bị ngã nhào xuống. Cho nên, chúng ta có nhìn thấy thì nhanh chóng dời nó đi. Có lúc đi qua công trường xây dựng, đột nhiên thấy có thanh tre nhô ra, như vậy rất nguy hiểm, không cẩn thận thì có khả năng sẽ bị va vào đầu. Nếu chúng ta thấy vậy thì tìm thử xem xung quanh có mảnh vải đỏ nào không, để rồi buộc lên. Cho nên đều là tùy duyên tùy phận. Khi mỗi ngày chúng ta đều tùy duyên tùy phận để làm việc thiện thì tin rằng chúng ta cũng sẽ vô cùng hoan hỷ, bởi vì giúp người là gốc của niềm vui. Đó chính là “khởi xướng xây dựng những công trình mang lại lợi ích lớn cho cộng đồng”.

“Bỏ tiền của ra làm phước.” “Tiền của” này thì chúng tôi cũng đã giảng rồi, đó có thể là bố thí tiền tài, cũng có thể là dùng sức lao động của chúng ta, kinh nghiệm của chúng ta để giúp đỡ người khác. Cho nên, thời nay cũng có rất nhiều tình nguyện viên dùng sức lực của mình để cống hiến. Thực ra, nội tài khó hay ngoại tài khó? Nội tài khó! Bạn bảo họ quyên góp một trăm tệ, hai trăm tệ thì có thể được, nhưng bảo họ bỏ ra ba tiếng đồng hồ để giúp đỡ, phục vụ mọi người

thì họ rất khó mà làm được. Cho nên việc tốt có khó có dễ, nhưng khó làm mà vẫn làm được thì công đức càng lớn hơn. Đây là bỏ tiền của ra làm phước.

Cuối cùng là “hộ trì chánh pháp”. Thừa các bạn, các bạn cũng đang hộ trì chánh pháp. Bạn đang làm ngay tại đây! Bởi vì các bạn đều dùng ánh mắt hiền hòa nhìn tôi, giúp tôi có linh cảm, nếu không thì sẽ làm hỏng việc, vì trái tim tôi cũng rất dễ bị tổn thương. Còn có bạn nghe xong cảm thấy có được chút ích lợi, cũng dẫn thêm bạn bè khác đến nghe, đây đều là đang hộ trì chánh pháp. Còn có những bà mẹ dẫn con cái đến nghe. Người mẹ dẫn con cái đến nghe thì tin là chồng cô ấy cũng sẽ rất vui, bởi chỉ cần con cái của cô ấy nghe được chánh pháp thì có thể hưng vượng mấy đời? Hưng vượng đến mấy đời! Đây đều là hộ trì chánh pháp. Do đó, khi thành phố Đài Nam của chúng ta có rất nhiều người trẻ tuổi phát tâm ra ngoài giảng kinh thì chúng ta cũng phải cổ vũ, hộ trì họ, vậy thì họ sẽ càng giảng càng tốt hơn. Như vậy thì công đức của bạn vô lượng.

Điều cuối cùng là “yêu thương, quý tiếc vật dụng và sinh mạng”. Đối với đồ vật chúng ta cũng phải yêu thương trân trọng, có câu: “Một bát cháo, một bát cơm, nên nghĩ có được không dễ”, tuyệt đối không được lãng phí. Như vậy, đối với sinh mạng cũng phải yêu thương, quý tiếc. Ở Úc, khi họ mở quốc lộ thường gặp phải những cây lớn. Kết quả trước tiên là họ phải xem trên cây có tổ chim nào không. Nếu như có tổ chim thì họ sẽ dừng công trình lại, đợi qua mùa đó khi chim bay đi thì mới bắt đầu công trình. Chúng ta có làm được như vậy không? Chúng ta xem người Úc rất thật thà chất phác. Khi chúng tôi ở Úc, đích thực là gặp mặt thì đều chào hỏi lẫn nhau. Lòng người rất lương thiện. Một khi lòng người lương thiện thì hoàn cảnh môi trường cũng sẽ mưa thuận gió hòa. Cho nên những loại rau trồng được ở Úc đều rất to, chúng tôi ăn ở đó đều ăn rất no. Cho nên khi con người thực sự tôn trọng sinh mạng, tôn trọng vạn vật thì vạn vật nhất định sẽ báo đáp lại con người rất tốt.

Cho nên Bạch Cư Dị cũng có một bài thơ nhắc tới, khuyên chúng ta phải yêu quý động vật, yêu quý sinh mạng. Bài thơ có câu rằng “chớ bảo quần sanh tính mạng nhỏ”, đừng cho rằng tính mạng của động vật không đáng là gì, nội dung bài thơ là:

*“Chớ bảo quần sanh tính mạng nhỏ,
Xương thịt giống nhau, da giống nhau,
Khuyên anh đừng bắn chim đầu cành,
Chim non trong tổ ngóng mẹ về.”*

Chúng ta hãy dùng tâm tình giống nhau này để mà yêu quý bảo vệ động vật. Hiện nay có một số thương nhân chuyên môn bắt chim hoang dã để bán cho các em nhỏ. Chúng ta có nên mua không? Tốt nhất là không nên mua. Bạn càng mua thì họ càng bắt. Khi chúng ta cùng có nhận thức chung như vậy, không mua của họ nữa. Điều họ muốn chỉ là cái gì? Tiền. Đợi họ cảm thấy không kiếm được tiền thì tự nhiên họ sẽ không đi bắt chim nữa. Hơn nữa, những con chim hoang dã này chúng ta có nuôi sống được không? Tương đối khó khăn. Cho nên phải giáo dục con cái ngay từ nhỏ rằng: “Chúng ta không mua thì họ sẽ ít bắt chim hơn, như vậy thì những động vật nhỏ này sẽ không phải rời xa cha mẹ chúng.” Từ nhỏ phải nuôi dưỡng tâm từ bi của con cái. Đây là mười điều thiện.

Vậy chúng ta đều biết phải làm sao để phán đoán thiện, cũng biết được những việc nào có thể hành thiện. Chúng ta phải ghi nhớ: “Thấy việc thiện, liền nghĩ bằng, dù cách xa, cũng dần đạt.” Hơn nữa, trong quá trình làm việc thiện nhất định phải ghi nhớ một câu: “Việc nhân đức nên làm thì không nhường thầy”, hành thiện cũng đừng tụt lại phía sau người khác. Cho nên mới có câu nói: “Không chịu thua kém người xưa, gọi là có chí khí.” Ý muốn nói là chúng ta học tập thì hãy lấy người xưa làm tấm gương, cần phải giữ thái độ không thua kém người xưa, thậm chí còn phải như thế nào? Vượt hơn người xưa. Đây không phải là ngạo mạn. Chúng ta suy nghĩ xem, hôm nay bạn là bậc cha mẹ, nếu như con cái nói với bạn rằng: “Ba ơi, đời này của con không thể vượt hơn ba được”, vậy bạn có vui không? Bạn sẽ nói: “Những kinh nghiệm cần nói thì ba đều nói cho con rồi. Khi ba bằng tuổi con bây giờ còn chưa biết gì cả. Con mới tuổi này mà ba đã nói cho con biết nhiều kinh nghiệm như vậy, vậy mà con còn nói là không vượt hơn ba được.” Vậy thì người cha nhất định sẽ thế nào? Rất buồn. Nếu như mỗi người học những học vấn của thánh hiền đều nói: “Đó đều là thánh hiền. Chúng ta không làm được!” Vậy thì lão tổ tông đều ở đó nghĩ thế nào? Trẻ nhỏ không thể dạy. Cho nên chúng ta học tập cần phải có chí hướng, có chí khí, “không chịu thua kém người xưa”. Cho nên giống như chúng tôi dạy học, khi nhìn thấy những em học sinh ưu tú ngày một trưởng thành, thì chúng tôi đều rất hy vọng thành tựu sau này của các em sẽ vượt hơn chúng tôi, chúng tôi sẽ vô cùng hạnh phúc.

Cho nên thưa các bạn! Các bạn đều gặp được người thầy rất tốt nên mới biết quý trọng học vấn của thánh hiền. Cho nên chúng ta phải “lập thân hành đạo”, phải vượt hơn thầy mình, có vậy thì thầy mới cảm thấy rất an ủi. Thế nên, “học quý lập chí”, bạn không thể vừa mới bắt đầu mà mục tiêu đã rớt xuống thấp nhất

được. Cho nên “thấy việc thiện, liền nghĩ bằng, dù cách xa, cũng dần đạt”. Đích thực là tất cả những lời dạy bảo của thầy dành cho chúng ta có thể đều là những kinh nghiệm được chắt lọc trong mấy chục năm của thầy. Đích thực là như vậy! Đây là cảm nhận rất sâu sắc của tôi. Cho nên chỉ cần chúng ta giữ được thật thà nghe lời thì nhất định có thể “dù cách xa, cũng dần đạt”.

“Thấy việc ác, liền phản tỉnh, có thì sửa, không thì tránh.” Nhìn thấy người khác có chỗ không tốt thì trước tiên chúng ta không phê bình, mà trước tiên phải xét lại mình xem có phạm phải lỗi giống như vậy không. Nếu như có thì lập tức sửa đổi. Nếu như không có thì rất tốt, tiếp tục duy trì. Thầy Lý Bình Nam có một đoạn khai thị rất hay. Lão nhân gia nói: “Thấy người có việc thiện thì không được đổ ky, mà phải tùy hỷ; thấy người có việc ác thì không phê phán, mà phải khuyên can hoặc giữ im lặng; thấy việc sai của người thì không được chỉ trích, mà phải giúp đỡ.” Rất nhiều câu nói của thầy đều rất có trí tuệ cuộc sống. Chúng ta thường xuyên mang ra để quán chiếu tâm của mình thì sẽ nhanh tiến bộ. Cho nên, khi thấy người khác có việc thiện thì phải thành toàn việc tốt của người, tuyệt đối không được đổ ky. Thấy người có việc ác thì không nên phê phán, bởi vì phê phán chỉ làm cho đại chúng mất đi bầu không khí hòa thuận. Cho nên, chúng ta nên khuyên nhủ hoặc giữ im lặng. Tại sao phải giữ im lặng? Thời cơ chưa chín muồi, sự tín nhiệm của họ [đối với mình] chưa đủ, có thể khi chúng ta khuyên, họ lại cho rằng chúng ta làm khó dễ hoặc chê bai họ. Như vậy thì không hay. Vì vậy, lúc trước chúng ta cũng có nhắc đến việc khuyên nhủ người khác thì trước tiên phải xây dựng trên nền tảng nào? Nền tảng của sự tín nhiệm. Cho nên trong Luận Ngữ nói: “Người quân tử phải xây dựng lòng tin trước rồi sau đó mới khuyên can, chưa có lòng tin thì họ sẽ cho rằng đang chê bai họ vậy”, có thể còn xảy ra hiểu lầm với họ, như vậy thì không hay.

Khi thấy việc sai của người, họ đã làm việc sai ngay lúc đó, phản ứng đầu tiên của người bình thường là gì? “Bạn làm gì vậy!” Con cái không cẩn thận làm vỡ cái đĩa, bạn lập tức nói một hồi như sấm liên thanh, như vậy thì con cái sẽ như thế nào? Càng thêm áy náy. Cho nên, lúc này nếu bạn có thể tâm bình khí hòa thì chúng sẽ cảm nhận được rằng cha mẹ mình rất có tu dưỡng. Khi trước tiên chúng ta cùng chúng thu dọn những mảnh vỡ, vậy trong lòng chúng sẽ rất cảm kích. Tiến thêm một bước, tại sao hôm nay lại xảy ra sự việc sai trái này, chúng ta kiểm điểm lại một chút. Ngược lại một việc sai lại có thể tăng thêm năng lực làm việc của con cái, thậm chí là tăng thêm năng lực làm người. Khi chúng ta đều giữ tâm thái như vậy thì người với người chung sống với nhau sẽ rất hòa thuận.

“Thấy việc ác” thì tuyệt đối không để ở trong lòng. [Nếu để trong lòng] thì đó là đem tâm thuần khiết nhất của chúng ta chứa đựng rất nhiều rác của người khác. Như vậy là ngu khờ nhất! Có một bạn nói rằng: “Muốn không nhìn thấy việc xấu của người khác rất khó, rất là khó!” Cho nên, người bạn này đã thỉnh giáo với giáo thọ Tịnh Không. Sư trưởng chỉ cho anh ấy một phương pháp rất hay, tôi cũng cảm thấy phương pháp ấy quá hay. Ngài nói: “Sau này khi anh nhìn thấy lỗi của người khác thì anh hãy nói đây đều là lỗi của mình”, ý là thế nào? Ví dụ như thấy con cái không ngoan thì bạn sẽ nói: “Đều là lỗi của mình đã không dạy dỗ tốt.” Vậy thì bạn sẽ nhanh chóng dạy dỗ chúng. Ví dụ nhìn thấy vợ không tốt, bạn nói: “Đều là lỗi của mình, không dùng đức hạnh để cảm hóa cô ấy, cũng tại mình không tốt.” Nếu như trên đường nhìn thấy người khác không có tâm công đức, bạn nói: “Đều tại mình không tốt, mình đã không làm tấm gương để ảnh hưởng đến họ.” Khi con người ở đâu cũng nhìn thấy bốn phần của mình thì sẽ không lãng phí thời gian vào chuyện trách mắng người khác. Cho nên, tôi cảm thấy phương pháp này rất tuyệt diệu và cũng rất có ích.

Cho nên đây là “thấy việc ác” thì có thể “liền phản tỉnh, có thì sửa, không thì tránh”. Sửa đổi lỗi lầm cũng là một học vấn tương đối quan trọng. Cho nên trong Liễu Phàm Tứ Huân cũng có nhắc đến: “Đừng vội bàn đến việc hành thiện, mà hãy sửa lỗi trước.” Nếu như chúng ta không sửa đổi lỗi lầm của mình, thì giống như hôm nay đầu cho bạn có làm việc thiện, việc thiện này ví như nước, bạn đổ nước vào trong một cái thùng, nhưng bởi vì chúng ta vẫn chưa sửa đổi việc ác, việc ác này cũng giống như đáy thùng có vài lỗ thủng, bạn tiếp tục đổ nước vào thùng thì đa phần đều như thế nào? Chảy đi hết. Cho nên trước tiên phải vá các lỗ thủng lại, sau đó những việc thiện này mới sẽ càng tích càng đầy.

Muốn sửa lỗi thì trước tiên phải phát ba loại tâm: Thứ nhất là phải phát “tâm hổ thẹn”, thứ hai là “tâm kính sợ”, thứ ba là phát “tâm dũng mãnh”. Tại sao phải phát tâm hổ thẹn? Bởi vì mỗi người chúng ta đều có tiềm lực rất lớn, đều có thể thông qua sự tu thân của mình để trở thành thánh hiền. Cho nên Mạnh phu tử mới khuyến khích chúng ta rằng: “Thuần là người nào? Ta là người nào? Nếu có thể làm thì cũng được như vậy.” Chúng ta khó có được thân người như vậy. Làm người có dễ không? Không hề dễ. Đã không hề dễ thì phải làm cho tốt, không được phụ lòng kỳ vọng của lão tổ tông đối với chúng ta, phải làm tam tài: thiên, địa, nhân. Vậy phải làm sao để làm được tam tài: thiên, địa, nhân? Chính là phải thể hiện được cái đức của thiên địa. Đất đai có đức gì? Nuôi dưỡng vạn vật, đều không chọn lựa bất kỳ vật nào, mà đều thành tựu cho vạn vật. Cho nên lòng dạ

vô cùng rộng lớn, vô cùng bình đẳng. Bạn xem chúng ta đem những thứ dơ bẩn nhất cho đất, kết quả đất lại còn chuyển hóa chúng thành chất dinh dưỡng báo đáp lại chúng ta. Giống như một người mẹ, cho dù chúng ta đại tiểu tiện để mẹ thu dọn. Sự hồi đáp của mẹ dành cho chúng ta cũng là sự cống hiến vô tư. Cho nên “đất là mẹ, trời là cha”. Chúng ta cố gắng thể hiện cái đức của trời và đất thông qua cuộc đời này của chúng ta.

Thưa các bạn! Chúng ta xem thử số lượng của các động vật khác gấp bao nhiêu lần con người vậy? Chỉ một loài kiến nào đó trong rừng nguyên sinh, số lượng một loài kiến nào đó trong rừng nguyên sinh cộng lại đều vượt hơn tổng số lượng con người. Bạn có tin không? Bạn hãy xem, bình thường một tổ kiến to như vậy thì có bao nhiêu con kiến? Huống hồ là cả một cánh rừng nguyên sinh. Cho nên, chúng ta có thể được làm người thì thật là hiếm có khó gặp! Chúng ta không được cô phụ cuộc đời này, không được chà đạp. Cho nên, các ngài có thể trở thành thánh hiền thì chúng ta tuyệt đối không thể cả đời này hoàn toàn không có sự cống hiến nào, thậm chí còn tạo thành gánh nặng cho gia đình, cho xã hội. Như vậy thì thật đáng hổ thẹn! Cho nên Mạnh phu tử mới nói: “Hổ thẹn rất quan trọng đối với con người”, tâm hổ thẹn đối với một người rất quan trọng. Có tâm hổ thẹn thì có thể thành thánh hiền. Không có tâm hổ thẹn thì có khả năng đời sống so với cầm thú cũng không bằng. Cho nên tâm hổ thẹn đối với việc tiến đức tu nghiệp của một người là rất quan trọng. Đây là tâm hổ thẹn.

Thứ hai là phải phát “tâm kính sợ”. Có câu rằng “ngẩng đầu ba thước có thần minh”, hơn nữa “nếu muốn người không biết, trừ khi mình đừng làm”, chúng ta thường cảm thấy mình che đậy rất khéo, thật ra đó là lừa mình dối người. “Lâu ngày mới biết lòng người”, khi người ta hiểu rõ bạn, đến lúc đó thì không đáng một xu. Bởi vậy, chỉ cần chịu sửa lỗi thì không bao giờ là muộn. Cho nên thời xưa có người cả đời làm việc ác, trước khi lâm chung đột nhiên vô cùng sám hối những việc làm cả đời của mình, kết quả vẫn được chết an lành. Do đó, tội ác cho dù là “tội ác tày trời cũng không thể bằng một chữ hối”. Biết sám hối, biết sửa lỗi, điều này rất quan trọng. Cho nên, “hết thấy những việc trước đây xem như đã chết từ hôm qua, hết thấy những việc sau này xem như mới được sanh ra từ ngày hôm nay”. Cho nên chúng ta hạ quyết tâm từ nay về sau phải là học trò tốt của các bậc thánh hiền, tin rằng cho dù trước đây có phạm phải lỗi lầm gì đi nữa thì cũng có thể bù đắp được, cũng có thể nhận được sự tôn kính của người khác dành cho bạn. Cho nên cần phải có tâm kính sợ.

Thật ra mà nói “đời người vô thường”, thân xác này của chúng ta cũng không biết giữ được bao lâu, cho nên việc sửa lỗi quyết không thể chờ đợi. Đợi đến khi sinh mạng kết thúc rồi thì dù bạn có muốn sửa cũng không sửa được nữa. Có khả năng mang tiếng xấu cả đời, còn khiến con cháu xấu hổ lây. Có những người như vậy không? Có! Chúng ta đến miếu Nhạc Phi ở Hàng Châu nhìn thấy có một đôi vợ chồng, là ai vậy? Tần Cối. Bạn xem, họ quỳ ở đó để mọi người phỉ nhổ. Họ đã bị phỉ nhổ bao lâu rồi? Gần một nghìn năm rồi. Hơn nữa, bạn có từng nghe ai nói: “Tôi nói cho bạn biết, tôi là con cháu của Tần Cối”, có hay không? Ông ấy có con cháu không? Họ không dám nhận ông ấy. Cho nên làm cho con cháu cũng xấu hổ lây. Những việc như vậy chúng ta không được làm. Vì vậy, phải phát tâm kính sợ.

Tiếp theo phải phát “tâm dũng mãnh”. Phải thật dũng cảm để đối trị với thói quen xấu của chúng ta. Tôi còn nhớ lần đầu tiên chú Lư nói chuyện với tôi, nói chuyện hơn hai tiếng đồng hồ. Trong đó có một câu khiến tôi ấn tượng sâu sắc nhất. Chú Lư nói: “Đối với bản thân mình phải đuổi cùng diệt tận”, dùng từ thật hay, “nhưng đối với người khác phải nhân hậu ba phần”. Thực ra câu này cùng nghĩa với câu mà thánh hiền thường dạy bảo chúng ta là: “Nghiêm khắc với bản thân, khoan dung với người khác”, nhưng câu từ mà chú Lư dùng sẽ khiến chúng ta khắc cốt ghi tâm ghi nhớ. Cho nên sau này đối diện với thói quen xấu hiện tiền thì phải làm thế nào? Bạn không được cầm dao, vậy thì tôi sẽ không chịu trách nhiệm đâu đấy. Đây là hình dung, tức là tuyệt đối không được lùi bước.

Cho nên từ câu nói này, tôi nhớ đến một câu chuyện lịch sử. Năm đó vào thời Tam Quốc, khi Triệu Tử Long cứu A Đẩu, buộc A Đẩu trước ngực, đang bị mấy chục vạn đại quân vây bắt. Xin hỏi: Lúc đó ông chỉ nghĩ đến điều gì? Xong ra ngoài vòng vây, phải bảo vệ A Đẩu. Cho nên, bây giờ chúng ta muốn nâng cao học vấn của mình thì cũng phải có khí phách như Triệu Tử Long. Tập khí phiến não trong quá khứ có nhiều hay không? Giống như mấy chục vạn đại quân với thế dời núi lấp biển xông tới. Lúc này không được có một ý niệm lùi bước nào, bởi chỉ cần bạn lưỡng lự thì đáng lẽ đã đi được năm bước nhưng lại như thế nào? Lùi lại mấy chục bước. Bạn sẽ mất hết tinh thần. Cho nên, không được có ý niệm thoái lui thì tin rằng bạn nhất định có thể cứu được A Đẩu. Thưa các bạn! Ai là A Đẩu? Ai là A Đẩu? Trong một buổi diễn giảng tôi có hỏi: “Ai là A Đẩu?” Người ngồi bên dưới nói là con trai của Lưu Bị. Đây chỉ là ví dụ. Phải bảo vệ cho tốt tâm vốn thiện của chúng ta, phải để tâm này chân thật có thể phát dương ra được. Do đó, điều này cần phải có dũng khí, không được lùi bước.

Trong Liễu Phàm Tứ Huấn cũng nhắc đến thói quen xấu giống như răn độc cắn ngón tay. Giống như bị răn độc cắn vào ngón tay, lúc này liệu bạn có lưỡng lự không? Liệu bạn có nói: có cần phải sửa không nhỉ? Còn ở đó đắn đo này đắn đo nọ, không chữa kịp thì mạng cũng chẳng còn, cho nên phải lập tức cầm dao chặt xuống. Đây chính là đuổi cùng diệt tận, không thể để cho thói quen xấu tồn tại nửa giây. Một khi có ý niệm xấu thì lập tức phải làm sao? Lập tức chuyển đổi nó. Dùng cách gì để chuyển đổi? Tôi biết là trong lòng các bạn đã có đáp án rồi. Cũng có thể dùng kinh văn để chuyển đổi, dùng kinh văn để nhắc nhở bản thân. Ví dụ như sắp tức giận thì lập tức nghĩ đến câu “giận tự mất”, lập tức nghĩ đến câu “lời nhường nhịn, giận tự mất”. Mọi người có biết tôi dùng phương pháp gì không? Biết được là tốt rồi.

Chúng ta nhắc đến “thấy việc ác, liền phản tỉnh, có thì sửa, không thì tránh”, cho nên cũng phải có dũng khí để sửa lỗi, có phương pháp để sửa lỗi. Cho nên, sửa lỗi có phân ra làm ba điều: Có sửa từ trên sự, có sửa từ trên lý, còn có sửa từ trong tâm. Cũng giống như một cây có độc, bạn sửa từ trong tâm là chỉ cho việc chặt đứt cái rễ của nó đi, chặn tận gốc rễ. Đó là sửa đổi từ căn bản. Cho nên một người chân thật biết tu hành, biết tu thân thì họ luôn luôn có thể quán chiếu khởi tâm động niệm của chính mình. Khi họ có thể biết rõ được sự sai lệch trong khởi tâm động niệm thì lập tức sẽ sửa đổi, tuyệt đối không thể có hành vi và ngôn ngữ sai lệch. Đây là biết sửa lỗi. Vậy chúng ta xem câu tiếp theo, chúng ta cùng nhau đọc một lần.

Dù đức học, hay tài nghệ, không bằng người, phải tự gắng. Nếu quần áo, hoặc ăn uống, không bằng người, chớ nên buồn.

“Dù đức học, hay tài nghệ, không bằng người, phải tự gắng.” Cho nên bậc làm cha mẹ nếu như đặt đức hạnh lên hàng đầu, thì đương nhiên sẽ có thể xây dựng được giá trị quan nhân sinh rất đúng đắn cho con cái của bạn. “Nếu quần áo, hoặc ăn uống, không bằng người, chớ nên buồn.” Cho nên hiểu được, không nên cho rằng đời người chỉ biết đến việc không ngừng chạy theo hưởng lạc vật chất mà thôi. Nếu bậc làm cha mẹ đều đặt tiền ở vị trí đầu tiên, vậy thì đứa trẻ được dạy dỗ ra cũng sẽ đặt điều gì ở hàng đầu? Tiền! Trọng lợi thì sẽ khinh gì? Khinh nghĩa, tới lúc đó chúng cướp tiền của ai? Đúng vậy, cho nên người tính không bằng trời tính.

Vậy chúng ta cũng suy ngẫm xem, thực sự đối với ăn uống, đối với quần áo, thậm chí là đối với chỗ ở, thực sự có được tất cả hưởng thụ vật chất, cuộc đời của con người thực sự sẽ tốt sao? Nếu như một người thực sự cả đời đều chạy

theo vật chất, sau đó họ đích thực rất vui vẻ, vậy thì tôi không có ý kiến, tôi cũng thành toàn cho họ, cũng khích lệ họ. Nhưng mà vấn đề không phải vậy. Người thực sự hoàn toàn chạy theo vật chất thì nội tâm của họ vô cùng trống rỗng, thường hay so bì với người khác, so tới so lui, nhìn thấy người khác lại mua xe mới, trong lòng mình vô cùng khó chịu, đúng là tự tìm phiền não, tự chuốc khổ vào thân. Cho nên tôi sẽ nói với họ, tôi nói: “Mua một bộ đồ rất đắt tiền, vui vẻ bao lâu?” Vui vẻ bao lâu? Một phút, không thấm như vậy chứ, vui vẻ ba ngày, có thể là thẻ vừa quẹt xong, lương tháng đó tiêu mất một nửa, cho nên vui vẻ ba ngày, đau khổ bao lâu? Đau khổ một tháng, hơn nữa mua về thì ngày mai phải mặc ngay. Mặc đến công ty, nói với đồng nghiệp là: “Bạn có thấy tôi hôm nay có gì khác không?” Nếu như gặp phải đồng nghiệp tương đối lơ mơ, họ nói: “Có sao? Có khác sao?” Bạn ở đó tức muốn chết. “Mình tốn bao nhiêu tiền như vậy mà bạn lại không phát hiện ra.” Như vậy là không vui rồi. Còn có khổ, khổ bởi vì người khác không nhìn thấy họ. Luôn luôn sợ được sợ mất. Cho nên niềm vui này gọi là hoại khổ, chỉ vui trong chốc lát mà thôi, rồi sau đó chịu đau khổ. Cho nên, niềm vui mà con người theo đuổi đều là hư ảo, không chân thật.

Niềm vui như thế nào mới có thể làm cho con người cảm thấy vô cùng hạnh phúc, vô cùng đầy đủ, mà niềm vui ấy là phát ra từ trong nội tâm, đó là những niềm vui nào? “Làm việc thiện là vui nhất.” Còn có câu: “Học mà thường làm được, chẳng phải vui lắm sao!” Niềm vui của sự trưởng thành, việc này sẽ khiến cho bạn, sẽ đi theo bạn cả đời, giúp cho bạn có pháp hỷ vô cùng tận. Hôm nay chúng ta học tới đây, cảm ơn mọi người!